

ЛЕОНИД САМОЙЛОВИЧ ЕРИХОНОВ

Отиде си един голям приятел на България, един почитател и задълбочен изследовател на нейната литература, история и култура. На 23 януари т. г. след мъчително боледуване във Воронеж почина докторът на филологическите науки доц. Леонид Самойлович Ерихонов.

Българските литературоведи и историци познават ревностния поклонник и изследовател на националното ни възраждане, на Бакалов и Вазов от многобройните му публикации в съветския и българския печат. За педагога и общественика, за гражданина на СССР тя обаче не знае почти нищо.

Л. С. Ерихонов е роден на 22 януари 1906 г. в гр. Улан-Уде, в Сибир. Завършил Юридическия факултет (1927) в Иркутск, известно време той е губернский помощник, краеви прокурор. От 1930 г. е аспирант по философия в Куйбишевския педагогически институт, в който е и асистент, доцент и декан на Филологическия факултет. От 1935 до 1941 г. Л. С. Ерихонов е преподавател във висши учебни заведения в Киев, като същевременно следва и завършва Факултета по западни езици и литература.

По време на Отечествената война се включва като доброволец в редовете на Съветската армия. Първоначално е помощник-военен прокурор на Московската отбранителна зона, след това помощник-военен прокурор на армии, фронт, военен окръг. След завършване на войната Л. С. Ерихонов се връща отново на педагогическото поприще. От 1945 г. е преподавател в Московския военен институт по чужди езици, през 1953 г. защитава кандидатска дисертация в Киевския университет. За доцент е избран през 1960 г. Оттогава ръководи катедрата по чужди езици в Пенза, а по-късно във Воронеж. На 31 октомври 1967 г. Л. С. Ерихонов защита докторска дисертация «Руското общество и българската литература» във Филологическия факултет на Софийския университет «Климент Охридски». Заради големите си педагогически способности Л. С. Ерихонов е бил избран за председател на методическото обединение на преподавателите по чужди езици във висшите учебни заведения във Воронеж, както и за член на експертната комисия по чужди езици при Координационния съвет по хуманитарните науки. Той владееше както славянските езици, така и английски, френски, немски.

Интересите на Л. С. Ерихонов към българското революционно минало, към възрожденската ни литература и култура са трайни, задълбочени и целенасочени. През 1950 г. в Москва излиза първата му книга «Русские революционные демократы и общественная мысль южных славян в 69—70 г. г. XIX в.». След нея се появяват изследванията «Передовая литература Болгарии и Сербии» (Киев, 1953), «Мировоззрение Любена Каравелова» («Ученные записки института славяноведения Академии наук СССР», т. 15, 1957), статии и проучвания за Ботев, Бакалов, Жинзифов. . .

Трудовете на Л. С. Ерихонов за българската литература, на брой повече от сто, внушават респект не само със своята многобройност, но с аргументираните концепции на своя автор, с неговата вгълбеност и добросъвестност, с методологичната му. Той отстоява ерудирано всяка своя теза, полемизира темпераментно, находчиво, убедително. Каква страст има в статиите му срещу онези учени, които искаха да утвърдят Каравелов като буржоазен радикал! С каква остротност се стремеше да установи публикацииите на редактора на «Свобода» и на Жинзифов в руския периодичен печат! Противопоставяйки се на волните или неволни увлечения на някои наши изследователи, Л. С. Ерихонов помогна на българската наука да види по-определено мястото на Каравелов в руския обществен и културен живот, да уточни участието му в руски вестници и списания, да вземе непредубедено становище към идеологията му. С отделни свои статии и с книгата си «Руското общество и българската литература», излязла на български език през 1967 г., Л. С. Ерихонов даде своя принос в проучването на редица въпроси — за педагогическите възгледи на Ботев и оценката му в руската критика, за българското просветителство, за литературната дейност на Московската българска дружина, за българската литература в СССР през 20—30-те години, за Г. Бакалов и т. н. Наистина понякога читателят може да не възприеме някои от концепциите на автора, да почувствува, че той неволно изпада в увлечение, че надценява или подценява известни моменти от живота или литературната дейност на определен писател или обществен деец. Но и увлеченията подсказват не за преднамереност, а за желание да се потърси истината, да се даде съвременна оценка на събитията и проблемите.

През последните години от своя живот, макар и потиснат от сполетялата го неизлечима болест, Л. С. Ерихонов продължи своите проучвания върху Българското възраждане със същата упоритост и всеотдайност. В писмо до акад. П. Динев, до акад. П. Зарев от 22 февруари т. г. Олга Александровна Ерихонова пише: «Целеустремеността му беше необикновена: през това време той много упорито работеше над книгата «Общественная мысль Болгарии в канун Освобождения (50—70 г. г. XIX в.)». Работата е почти завършена; аз говоря «почти», тъй като в известна степен е недовършена частта за Васил Левски, понеже нея той писа последна.

Намирайки се в болницата (там постъпи на 2 януари), мъжът ми молеше лекарите да му подарят само един месец, за да завърши работата си и я остави за редактиране. Но... медицината се оказа безсилна: даже месец този път лекарите не можах да му подарят. Смъртта му попречи да завърши работата си — да даде книга на читателя.

Това е дълг на живите, това е преди всичко мое задължение, разбира се, с подкрепата на приятели и специалисти.»

Това е дълг и на българската наука, на българските литературоведи и историци! Дълг към един съветски изследовател, който и като учен, и като човек беше така крепко свързан с България, с героичното ни възрожденско минало! На него той посвети големите си изследователски способности. За него в предсмъртния си час е имал едно желание — животът му да бъде продължен само с един месец.

Поклон пред светлата памет на учения, гражданина, приятеля Леонид Самойлович Ерихонов!

Дочо Леков